دیمانە لەگەڵ ئاری ئاغۆک … ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

ئاری ئاغۆك : شیعر وەك شێرپەنجەیەکی سپی تێکەڵ بەرۆح و بوونم بووە
دیمانە/ کامەران حاجی ئەلیاس

کەمن ، ئەو کەسانەی لە ژیانی خۆیاندا بتوانن ، لە چەندین بواری جیا جیا ، (شیعر،شانۆ، راگەیاند) ئەسپی خۆیان تاو بدەن ئەو ، کاتێ لە بەشی شانۆی پەیمانگەی هونەرەجوانەکانی هەولێر بوو ، هەر زوو هەستم کرد ، لە جووڵە و هزردا لەگەڵ هاو پۆلەکانی جیاوازە ، مرۆڤێکی هێمن ، ئارام.. چاك لەبیرمە زۆر جار لە کاتی گفتوگۆدا سورهەڵدەگرا..ئەو لە دەریای شانۆ مەلەوانێکی باش بوو بەڵام لە دەریایی شیعر مەلەوانێکی زۆر باشتر بوو ، لەویش باشتر میدیاکارێکی سەرکەوتوو بوو ، هەمیشە شانازی بە رەوانشاد مامۆستا (رۆستەم باجەلان) دەکات ، چونکە هاندەرێکی سەرەکی بووە ، فێری ئەلف و بێ ی شیعر و ئەدەبی کردوە ، فێری بوێری و ووتار نوسینی کردوە ، خۆشەویستی رەهای بۆ دایکی هەوێنی راستەقینەو دەرخستنی ناخی ئەو بووە ، بۆ ئەوەی چەندین کتێبی شیعری لە دایك بێت ئەو (ئاری ئاغۆك)ە لە دیمانەیەکدا بە چەند پرسیارێك ئەم گفتۆگۆیەمان کرد…

***سەرەتا کورتەیەك لە ژیانی هونەری و ئەدەبی و میدیایی خۆت باس بکەی ؟**

- ئەگەر بگەرێینەوە ، خاڵی سەرەتا دەتوانم بڵێم هەرسێ بوار لە یەك خاڵدا خۆیان دۆزیەوەو هێدی هێدی بەرەو فراوانی چوون ، ئەویش دوای ڕاپەرین مەودای دەزگا راگەیەندنەکان فراوان بوون ، هەر تاکەو لە گۆشەنیگایەکەوە هەوڵی خۆ دروستکردنی دا ، بۆیە منیش لەساڵی ١٩٩٤ لەرێگەی بەشداریکردن لەبەرنامە رۆشنبیری و هونەریەکانی ڕادیۆکانی پایتەخت دەستم پێ کرد ، دواتر لەپەیمانگەی هونەرە جوانەکان وەرگیرام , ئیتر بازنەی بەهرەو هەستە ئیعلامی و ئەدەبیەکانم بەرەو فراوانی چوو ، بۆیە پەیمانگە بۆمن دەروازەیەکی گرنگ بوو بۆ خۆدۆزینەوە لە

بواری شانۆ و شیعر و هونەر و ڕادیۆ و ڕۆژنامە .ئیتر لەوێوە دەستم پێ کرد تا ئێستا بەردەوامم.

- **بۆچی ئێستا وەك بینەر لە هێڵی شانۆکان و بەرهەمە شانۆییەکان دەتبینین ! لە کاتێکدا بە ڕێزت خاوەن دەرهێنانی چەندین بەرهەمی شانۆیی ؟**
- پرسیارێکی جوانە ، زۆرجارخۆشم لە خۆم دەپرسم بۆ لە شانۆ دابرام ؟ راستە چەند بەرهەمێك هەیە من هەمیشە شانازی پێ دەکەم ، بەڵام ڕەنگە هۆکار گەلێك هەبن ، لەوانە کاتێ پەیمانگەی هونەرە جوانەکانم تەواو کرد ، بووم بەمامۆستا و لە پەروەردەی مێرگەسۆر لە شوێنێکی دوور ، دوور لە هونەر و شانۆ چەند ساڵێك لەو دەڤەرە لە بواری پەروەردە خزمەتم کرد و دوور کەوتمەوە لەشار و شانۆ ،جگە لەمەش تێکەڵبوونم بە دونیای ڕاگەیاندن (ڕۆژنامە ، گۆڤار ، رادیۆ ، تەلەفزیۆن) ئەمەش هۆکارێك بوو ، کە لەبواری دەرهێنان دوور بکەو مەوە ، بەڵام وەك خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنی بەرهەمە شانۆییەکان بەردەوامم و چەند خوێندنەوەیەکم وەك ئەرشیف ماوەو لە داهاتوو وەك کتێبێك بڵاوی دەکەوە ، کە کاتی خۆی نەخشەسازیشم بۆ کرد، گەورە ڕۆشنبیر "مەحمود زامدار" پێشەکیشی بۆ نوسیوە .

*لەو بوارانەی کارت کردوە ، هەمیشە کەسانێك هەن وەك پاڵپشت و ڕێگە خۆشکەربن بۆ بەردەوامیت ، ئایا کێ بەپاڵپشتت دەزانی کە وای لێ کردی بێیتە نێو ئەم جیهانە تایبەتیە؟

- **بێگومان پاڵپشت و هاندان یەکێکە لەو خاڵە سەرکەوتوانەی کە وا لە ئەدیب و نوسەر و هونەرمەند دەکات ووزەی پێ ببەخشێت و بەردەوام بێت ، منیش لەبواری نوسین و ئەدەب و شیعر مامۆستای رەوانشاد (ڕۆستەم باجەلان) بە هاندەرم دەزانم ، چونکە لە قۆناغی ناوەندی فێری ئەلف و بێ ی شیعر و ئەدەب و بوێری و ووتار نوسینی کردم.**

***یەکێك لەو ئەزموونە جوانانەی بەڕێزتان لەبواری ڕۆژنامەگەری بریتیە لە بڵاوکردنەوەی (گۆڤاری نواڵەی نوێ) کە وەك سەرنووسەر ساڵانێکی زۆر کارت کردوە ، ئەگەر باسی ئەو ئەزموونە بکەی ؟**

- ساڵی ٢٠٠٣ دوای ئازادی عیراق لە هەموو کایەکانی ژیان ڕۆشنایەکی نوێ پەیدابوو ، بواری ڕۆژنامەگەریش توانی خۆی لەو ڕۆشنایی بدۆزێتەوە ، بۆیە دوای ساڵانێك لە بواری ڕۆژنامەگەری لەگەڵ کاك "هۆشیار نوری لەك" بریارماندا گۆڤارێك دەربکەین ، تایبەت بەرۆشنبیریی گشتی و بابەتی گشتی

، ئەوەبوو توانیمان لە ١٣- ٨- ٢٠٠٣ یەکەم ژمارەی گۆڤاری نوالەی نوێ کە بەندە وەك سەرنووسەر و کاك هۆشیار وەك خاوەن ئیمتیاز لەسەر ئەرك و گیرفانی خۆمان ، ئەم گۆڤارە بهێنینە بوون ، ئەوەبوولە ماوەی(١١) ساڵ (١٣٤) ژمارەی دەرچوو ، کە نوسەرێکی زۆر خۆیان لەباخچەی نواڵە دۆزیەوەو بۆ مێژووش دەیڵێین ، چەند نوسەر و پەیامنێرێکی سەرەتایی ، کە لەنواڵەوە یەکەم بەرهەمی خۆیان و بەردەوامی خۆیان دۆزیەوە ، ئێستا وەك کەسی یەکەم خاوەن قەڵەمی دیارن و لە دەزگاڕاگەیاندنە حکومی و حزبیەکان کار دەکەن ، بێگومان ئەمەش شانازیە بۆ ئێمەو ئێمەش شانازی بەو قەڵەمانە دەکەین ، بۆیە گۆڤاری نواڵەی نوێ خاوەن زۆرترین قەڵەمی جیا جیا و دەنگ و رەنگی جیا بوو ، بەڵام لە باخچە جوانەکەی نواڵە خۆیان دۆزیبۆوە ، بەداخەوە دوای قەیران و سستی خوێنەری ڕۆژنامەو گۆڤار ، زاڵبوونی تۆرە کۆمەڵایەتیەکان بەسەر هەست و نەستی خوێنەر ، ئیدی بریارماندا ئەم گۆڤارە بوەستێنین ، بەشێوەیەکی کاتی.

***ئێستا ئاستی ڕۆژنامە گەری کوردی چۆن دەبینی ؟**

- بێگومان ئەم قۆناغ و سەردەمە جیایە لەگەڵ قۆناغەکانی پێشتر ، شەپۆلی خێرای تەکنەلۆژیا و ئەنتەرنێت و فەیسبوك . کاریگەری ڕاستەوخۆی هەبوو ، لەسەر حەز و ئارەزووی خوێنەر ، لە بواری ڕۆژنامەوە بۆ بواری شاشەی مۆبایل ، بەداخەوە ئەو ئاستە لەرووی خوێنەرە بەخراپی دەبینم ، بەڵام لەرووی بابەتەوە سەنگ و قورسی بواری ڕۆژنامەگەری هەر بەو ئاستە ئەکادیمیە دەبینم ، بەڵام وەك ئاماژەم پێ کرد خوێنەرمان روو لەکەمی و کاڵبوونەوە یە .
- **با ئەو جاریان بێینە سەر ئەزموونی شیعریت ، تا ئێستا چەند نامیلکەو کتێب و دیوانی شیعریت هەیە , بێگومان لەم ماوەیەدا نوێترین کتێبی شیعریت بڵاوکردەوە ؟**
- وەك ئاماژەم پێ کرد ، دوای ڕاپەرین بواری راگەیاندن بۆ من گرنگی و بایەخی خۆی هەیە ، هەر بۆیەش لەوکاتەوە بەفاوان تێکەڵ بەدونیای خوێندنەوەو ئەدەبیات بووم ، دواتر بەرهەمی شیعریم لە رادیۆ و ڕۆژنامەو گۆڤارەکان بڵاودەکردەوە ، ئیتر هەستم کرد شیعر بۆتە بەشێك لە ژیانم ، شیعر وەك شۆرپەنجەیەکی سپی تێکەڵ بەرۆح و بوونم بووە ، لە ساڵی ٢٠٠١ یەکەم کتێبی شیعریم بڵاوکردەوە بەناونیشانی خەونەکانی من و دایکم ، ئیتر بەردەوامی شیعر تیکەڵ بە خەیاڵ و بیرکردنەوەمان بوو ، تا ئێستا ٢٤ کتێبم بە چاپگەیاندوە ,

کە ١٢ یان بەرهەمی شیعرین ، دانەیەکیان دیوانە شیعرە ، بەناونیشانی عەشقی ئەبەدی ، دواین کتێبیشم بەناونیشانی چەفیە ڕەشەکەی دایکمە کە لەم ماوەیەدا لە ڕێوڕەسمێکدا بڵاومکردەوە.

- **دایك بۆتە ڕەمزی ناسینەوەی شیعرەکانت ، کە باس لە شیعری ئاری دەکرێ ، خەیاڵمان بۆ دایك دەچێت ، ئایا لەبەرچی دایك؟**
- شیعر ڕەنگدانەوەی ژیانی یاخی بوون و واقیعی شاعیرە ، لە شیعردا هەمیشە هەوڵمداوە(من) منبم ، واتە واقیعیەتی خۆم بنووسمەوە ، هەرگیز فێڵ لەخۆم و لە ووشەو هەست و بیرکردنەوەم نەکەم ، بۆیە ئەوەی نوسیوومەو دەینوسم حیکایەتی ژیانی منداڵی و گەورەبوون و ئێستامە ، یەکێك لە بەشەگرنگەکەی خێزان و رۆح دایکمە ، من هەوڵم داوە ئەو خەم و گریانەی دایکم کە نەیدەتوانی بە نوسین دەریببرێ ، ئەوا من وەك بەشێك لەرۆحی ئەو ، لە ڕێگەی شیعرەوە ، لەروانینینی تەمەنی خەمگینی و خەم و چاوەڕوانی دایکم و دایکە جەرگ سوتاوەکانی نیشتیمان بکەمە تابڵۆی شیعر ، هەر بۆیە یەکەم کتێبە شیعرم ساڵی ٢٠٠١ بە ناونیشانی خەونەکانی من و دایکم بڵاو کردەوە ، دواتر قەسیدە شیعری سەفەرە تاڵەکەی من و دوعا شیرینەکانی دایکم , کتێبە شیعری جوانترین مردن ، لەم ماوەیەش دا کتێبە شیعری چەفیە ڕەشەکەی دایکم بڵاو کردەوە ، ئەمانە هەمووی لە چوارچێوەی ئاوێتە بوون بەرۆحی دایك ، گەورەیی و پیرۆزی دایك بەر لەمەرگ و دوای مەرگ ، هەمیشە تێکەڵ بەرۆحم بووە.

***لەو زەمەنەدا زۆربەی لاوانمان بۆ دەربرینی خەم و ناسرێیەکانیان پەنا بۆ شیعر دەبەن ، ئایا پێت وایە شیعر نوسین و خۆ بە شاعیربوون ئاوا ئاسانە ؟**

- بەداخەوە ، زۆربەی گەنجانمان کاتێ عەشقی کەسی بەرامبەر دەبێ ، کاتێ لە کەسی بەرامبەر دەتۆرێ ، کاتێ گەمەی عەشق تێکەڵ بەژیانی گەنجان دەبێت ، ئەوا پەنا بۆ ڕیزکردنی چەند ووشەیەك دەبەن و بۆ کەسی بەرامبەری دەنوسن پێی دەڵێن شیعر و خۆیان بەشاعیر پێناس دەکەن ! من پێم وایە ئەم حالەتە گەورەترین شەڕە بە شیعر دەفرۆشرێ ! لە کاتێکدا نوسینی شیعر و بنەماکانی شیعربوون لە چوارچێوەی ئەدەبی ، پێویستی بە خوێندنەوەی زۆر و ئایدیا فراوانی هەیە .
- ***ئەمجارەیان باس لە ئەزموونی کاری ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنیت بکەین ، بێگومان ئەرشیفێکی باش لە هەگبەی بەرێزتان دایە ، ئەگەر باسی ئەو قۆناغەش بکەی ؟**

- ساڵی ١٩٩٧ لە رادیۆی دیموکراسی ئامادەکار و پێشکەشکاری بەرنامەی "ئاسۆی زانست" بووم ، دواتر ساڵی ١٩٩٨ وەك دەستەی دامەزرێنەی ڕادیۆی ئاشتی دەستم بەکارکرد ، لە ماوەی ٧ ساڵ کارکردنم وەك (ئامادەکار ، پێشکەشکار) ٧ بەرنامەم هەبوو ،کەبەرنامەیەکیان ڕۆژانەبوو , ئەوانیتریش هەفتانە , ئێستاش وەك خاوەن کەناڵی ڕەسەن لەگەڵ کاك هۆشیار ، لە نەورۆزی(٢٠١٥) وە بەردەوامیـــن جگـــە لەســـەرپەرشتی بەرنامەکـــان ، بەرنامەی دیداری تایبەت و دەرونزانی و بەرنامەی هەولێر ، ئامادەو پێشکەش دەکەم.
- **بەرێزتـان وەك کـاری وەزیفـی لەپـەروەردەی گشتـی ، لەبەشـی ژینگەو تەندروستی ساڵانێکە خزمەت دەکەن ، پێمان خۆشە ڕۆشناییەك بخەیە سەر ئەو لایەنە ، چونکە لەوەتەی بەرێزتان لەو بەشە دەست بەکاربوینە هەست دەکەین ژینگەی قوتابخانەکان جموجۆڵێکی پێوە دیارە ؟**
- بێگومان ئەم بەشە لە ساڵی ٢٠٠٧ دامەزراوە ، بەندە لە ساڵی ٢٠١٥ وەك بەرپرسی بەشی ژینگەو تەندروستی دەست بەکاربویمە , هەوڵمدا بە بەرنامەیەکی گشتگیر ، کار لەسەر (هۆشیاری ژینگەیـــی , پەیـــامی ژینگەیـــی و بەدواداچـــونی ژینگەیـــی و تەندروستی) لە ناوەندەکانی خوێندن بکەین ، لە قۆناغی باخچەی منداڵان تا قۆناغی ئامادەیی ، سوپاس بۆ خوا لەگەڵ هاوکارانمان تائێستا کۆمەڵە چالاکیەك و سەردانی مەیدانی و سیمیناری ژینگەیی و چاودێری و بەدواداچونی ژینگەییمان بۆ ناوەنـــدەکانی خوێنـــدن ئەنجامـــداوە ، هەروەهـــا دوو کتێـــبی ژینگەییشم بەچاپگەیاندوە ، من پێم وایە لەتەك پەروەردەو فێرکردن ژینگەو پاك و خاوێنی و ژینگەدۆستی بابەتێکی گرنگە لەروانگە ڕۆشنبیریەکەیەوە تا بتوانین پەیامەکە بگەیەنین ، چونکە ژینگە بۆ هەموومان یەکسانە ، پیس بوونی ژینگەو خراپبوونی ژینگە کاریگەری لەسەر گەورەو بچوك ، مامۆستا و قوتایی و هەژار و دەوڵەمەند وەك یەکەو بۆ هەموومان یەکسانە , کەواتە ئەرك و خەمی پەروەردەکاران و ژینگە دۆستان ئەم لایەنە هۆشیاریە بۆ نەوەکانمان شی بکەنەوە .

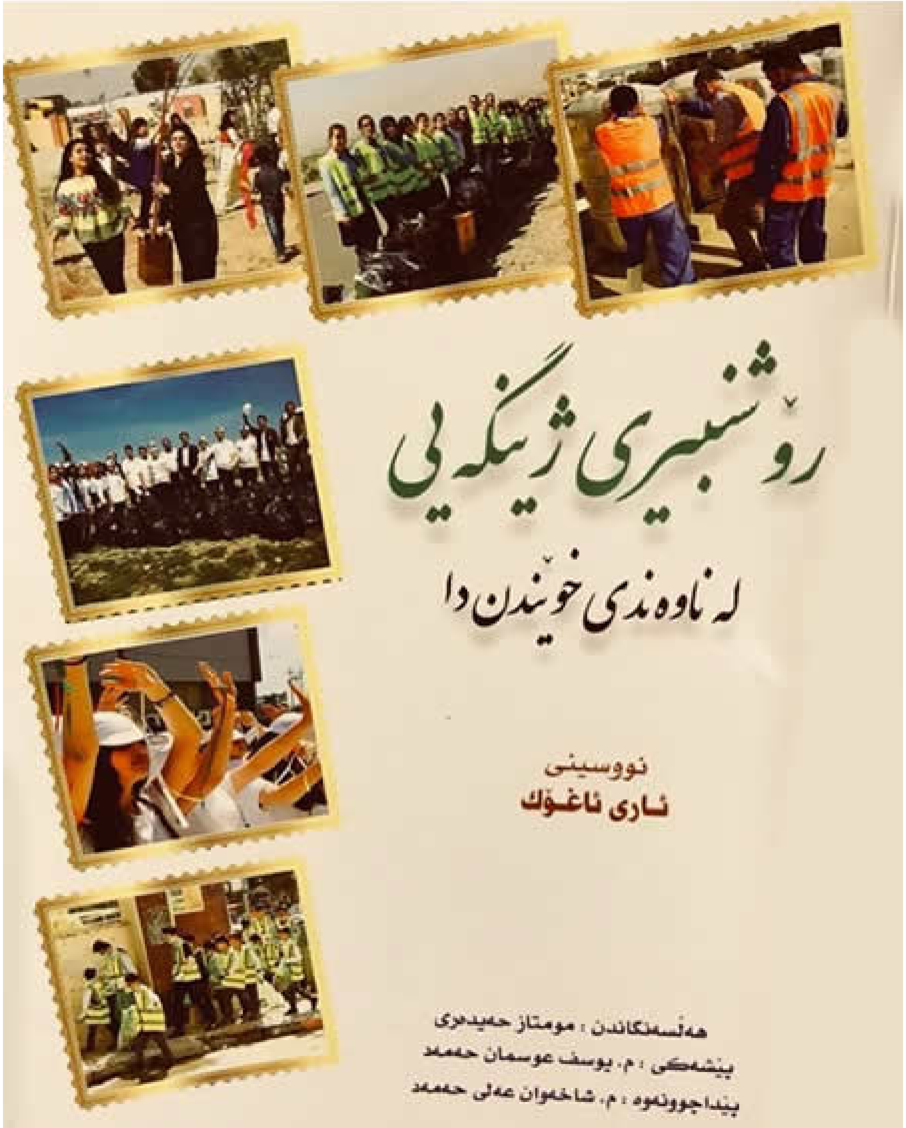
رۆشنبیری ژینگەیی
لە ناوەندی خوێندن دا
نووسینی
ئاری ئاغۆك
هەڵسەنگاندن : مومتاز حەیدەری
پێشەکی : م. یوسف عوسمان حەمەد
پێداچوونەوە : م. شاخەوان عەلی حەمەد